

POKROK

PUBLISHING CO.

vydává
POKROK ZÁPADU

a místní vydání

v Crete pro Saline okres, Neb.; ve Schuyler a Clarkson pro Colfax okres, Neb.; ve Wilson, Kans., pro stát Kansas; v Cedar Rapids, Ia., pro stát Iowa; v St. Paul a Minneapolis, Minn., pro stát Minnesota a v Tyndall, S. D., pro státy South a North Dakota.

Předplatné:

Pro Spojené Státy \$2.00. Pro Kanadu \$2.50. Do Evropy \$3.00 ročně.

Zásilky peněžní dějte se pomocí peněžních poukázek (Money Orders), expresních poukázek (Express Money Orders), bankovních poukázek (Bank Draft), anebo v registrovaném dopise.

Oznamujte-li své předělování, udejte starou i novou adresu.

Dopisy z kruhů čtenářstva ochotně uveřejníme. Musí být slušné, psané bez úmyslu někomu osobně poškodit a podepsány plným jménem, ať již má být v redakci utajeno, anebo s dopisem uveřejněno.

ČESKOSLOVENSKÁ ARMÁDA.

Všeobecná branná povinnost Čechů a Slováků ve spojeneckých zemích!

Tisk. kan. Českoslov. Výboru.

„Ešte jedle rostú na krivánskej strane, kďo jak Slovák citi necht' se šable chyti a medzi nás stane!“

Když Mikuláš Aleš, nejoblíbenější a nejúrodnější malíř heroičtých postav z našich dějin kreslil slovenského bohatýra k slovenské národní lži, ané „Nad Tatrou sa blýska,“ zda pomyslel, že jeho péře, jímž kreslil svého šuhaja, vřane tasieho šavli, bude probouzet naše česko-slovenské junáky až v dálném zámoří k boji — k boji za česko-slovenskou samostatností!

Přiváhal se Velká válka a než jsme se nadáli, strhla na stranu spojenců Spojené Státy Americké. Po prvních zprávách, že Sokolové a socialisté čeští v Paříži hrnou se ve stech pod prapor francouzské republiky, vedeni proslaveným malířem, krajanem Františkem Kupkou, začly docházet zprávy o hromadném vzdávání se Čechů a Slováků v rakouské armádě Srbům a Rusům. Současně došly zprávy o hromadných popravách českých vzbouřenců na frontě i za ní.

Pak Češi loudnými hlásili se k slovu svými dobrovolníky. Na Rusi česko-slovenské družiny postoupaly s ruskou armádou až ke Krakovu.

Z Kanady čeští havíři, členové Národního Sdružení, vstupovali do kanadské armády. Z jara jsme se loučili s prvním oddílem česko-slovenských junáků ze Spojených Států, kteří se ubírali se svou česko-slovenskou setninou do Anglie. A dnes již víme, že se již účastnili bojů ve Flandrech a vyčkáváme zpráv o jejich statečných činech.

Ve chvíli, kdy rakouský císař udílel všeobecnou amnestii a kdy i čeští „velezrádci“ s drem. Kramářem a posl. Klobáčkem opouštěli vězení, rozletěla se světem zpráva o obrovském vítězství česko-slovenské brigády. A brzy po tom, táž brigáda, decimovaná boji, před celým světem dokázala, že je skutečnou armádou smrti.

A než jsme se řádili, zvidáme zas z manifestu Česko-Slovenské Národní Rady, že spojenci svolili k vytvoření samostatné česko-slovenské armády na francouzské frontě, k níž se hlásí tisíce zajatců ve Francii a Italii, a k níž přidělení budou čeští veteráni z cizinecké legie, kteří po tři leta bojovali jak lvi před Verdunem, u Carenacy a jinde.

Manifest Národní Rady Česko-slovenské prohlašuje všeobecnou brannou povinnost, všeobecnou národní mobilisaci!

Dnes je doba, kdy konečně zmohli jsme se k brannému odporu, a kdy česko-slovenský národ mobilisuje několik legií, ale celou armádu svých mužů v celém světě, ke konečnému rozhodnému boji!

Česko-slovenská armáda, vlast-

ními důstojníky, vlastní organizací všech vojenských jednotek bude skutkem, jestliže každá česká a slovenská rodina dá jednoho svého člena! Než se nadějeme bude česko-slovenská revoluční armáda stát pod vlastním praporem na frontě. Několik měsíců uběhne než se nadějeme, válka se přežene za rok nebo za dva, a pak budeme musít před svým národem prokázat, že každý Čech a Slovák, každá česká a slovenská rodina vykonali svou povinnost.

Doma v Čechách, na Moravě i pod Tatrami dnes se již ví, že pod vůdcovstvím Masarykovým zahraniční krajané zřizují česko-slovenskou armádu.

Všichni muži ve věku od 17 do 60 let jsou voláni pod prapor armády naší, jež vedle armád spojeneckých a armády polské přístím rokem zaujme své místo na frontě!

Došli jsme dnes tam, kde jsme měli býti před padesáti lety. Letos právě je tomu půl století, kdy rakouský císař kapituloval před Madary a Němci a náš česko-slovenský národ vydal na pospas národům vládnoucím. Madarští tehdy dostali neodvislost, aby mohli zdolat bratrské Slovensko!

Bývalý ministr mladočeský, poslanec Dr. Josef Fořt ve své knize „Ven z přítmi,“ jež je vlastně epistolou vyzývající k boji za česko-slovenskou samostatnost, správně poukazuje na to, že Češi omeškali nešťastně rok 1866 a projevívali málo politické vyspělosti oproti Maďarům, kteří s Prusáky táhli přes Moravu na Vídeň s legií maďarského generála Klapky a tím vydobyli si neodvislost od Rakouska.

Není pochyby, že dr. Fořt svým politickým spísem mluvil k oné rozhodné chvíli, která se nyní přibližila.

Ví to naši přátelé i nepřátelé, kteří se již naučili nezatajovat našemu lidu doma holou skutečnost. Naši přátelé jsou přesvědčeni, že všichni Češi a Slováci bez rozdílu náboženského a politického předsvědčení a sociálního rozvrstvení vykonají svou povinnost. Naši nepřátelé doufají a nteňují se tím, že zvláště Češi a Slováci odhodvaní neb narození v demokratických zemích spojeneckých, nebudou chápat smysl velkého boje a pro své pohodlí, pro své rodiny, zapomenou na svou povinnost, jež dnes již není a nesmí býti jen slovem!

Než toho boháď nebude, aby lid česko-slovenský zapomněl své tradice, své slavné dějiny a aby zapřel svou krev!

Dnes již česko-slovenská armáda ve Francii organizovaná, zvolna se shromažďuje. Budou v ní Češi a Slováci z rakousko-uherské armády, Češi a Slováci, kteří bojovali ve spojeneckých armádách a budou v ní Češi i Slováci ze všech spojeneckých zemí, tedy i z Ameriky!

Budou tam a jsou již svobodomyšlní, katolíci, evangelíci, socialisté, stoupenci všech směrů a stran.

Budou tam Češi i Slováci. Armáda ta bude důkazem naší sjednocenosti, našeho odhodlání vybojovat národu svému boji vítězství, boj, jenž národu umožní zbraní, oběti krve i životů samostatnost!

(Pozn. red. — Kdo se zajímá o česko-slovenskou armádu ve Francii, nechť se obrátí na Česko-slovenský výbor, 3743 W. 26th St., Chicago, Ill.)

RAKOUSKO JE V ZOUFALSTVÍ

Italský generál Cadorna má v úmyslu rozdrtit rakouskou armádu ještě na podzim, aby na jaře měl snadší práci. Chce izolovat horu San Gabriele a postupovat dál přes planinu Bainsizza a zdá se, že mu jeho plán, tedy bude moci velmi snadno zasadit strašnou ránu rakouské armádě do srdce. Sotva najde se potom nějaká cesta, aby se Rakousko zrestaurovalo, Němci nebudou moci přispěchat na pomoc, jako stalo se to v době, když ruské vojsko přestupovalo Karpaty a nebudou se moci stát, jako v době, když Srbsko napráskalo silnějšímu nepříteli. Dnes se poměry utvořily jinak. Dnes má Německo samo svých potíží tolik, že nestačí na ně svou armádu. Volá již patnáctileté hochy a ještě to všecko nestačí. Není divu, že dnes všecko

Francie je voláno proti vojákům italským. Avšak ani to všecko nedostačí. Dnes Rakousko je odsouzeno k smrti a to zaslouženě. Rakusané počítali s důvěrou s tím, že nebudou moci generál Cadorna vykonat nic jiného, než se před zimou prostě zmocnit planiny Bainsizza, avšak dnes ukazují se poměry jinak. Hora San Gabriele padla do rukou italského vojska a když bude izolována, tedy bude se moci klidně postupovat na Lublaň, armáda rakouská bude rozražena na dvě části a jedna po druhé snadno budou moci být zolány. A Rakousko, aby dokončilo svou vlastní záhubu, aby zničení své armády učinilo dokonalejší, povolalo si ještě jiné vojsko se všech stran, aby sdílelo stejný porážku za porážkou.

Dnes chápe se velmi dobře, proč vlastně Německo a Rakousko neustále se snaží, aby pojednávalo se o míru. Nechtějí mír nyní, poněvadž vědí, že je něco podobného nemožnosti, avšak chtějí vyvolat zmatek mezi spojenci, zapálit oheň za jejich zády a přivodit do neklidu. Spojenci dnes však přidržují se hesla udržovat pevně se drpjeti až do konce. Každým dnem lze očekávat nějaký neočekávaný obrát, něco závažného. — Když se dostane generál Cadorna se svým vojskem do údolí přes Bainsizza planinu, tedy jedním rázem bude moci zničit půl rakouské armády. Nebude mít potom mnoho překážek na svém postupu k Vídně a snad dál až na Budapešť. Snad o tak dalekosáhlých plánech ani generál Cadorna neuvazuje, avšak kdyby viděl možnost takové cesty, jistě by se nedal dlouho pobízet. Tento hrdina počítá s jistotou. Uváží každý fakt dvakrát a prohlédne jej s několika stran, aby si byl jist. Teprve potom jedná a to rapidně, zose nepřítel nedovede ze svého překvapení ani vzpomínat. Vzpomeneme jen onoho přechodu přes řeku Isonzo. Rakouské vojsko bylo klidno, že není to možno, aby italské voje prokročily řeku a přece se to stalo. Stalo se to náhle jakoby přes noc. Než se rakouscí vojáci vzpomínali, měli proti sobě celou italskou armádu. Po všem tom ovšem není divu, že vojáci rakouscí nemají již naděje, že ubrání své posice. Od italského vojska dnes se dá očekávat všecko. Nyní, když Cadorna horu San Gabriele izoloval, jak aspoň dokazují posice, je vidno, že chce ji nechat za sebou, a vrhnout se přes planinu, odkud rozzá smrtelné rány Rakusanům a Rakousko bude na dobu války odbyto. Přistí jaro přinese nám jistě překvapující události.

Spojené Státy nevěděly do války. Tato zem nikdy si nevšimla evropských zápletek a byla by nechala evropské národy, aby si vyřídili mezi sebou, má-li vládnouti síla, či spravedlnost. Po dlouhou dobu trpělivě snášela urážky a poškozování se strany Hunů. Teprve, když ty staly se nesnesitelnými, americký národ povstal a s rozmachem muže, jenž bojuje jen, když provokace je přílišnou, vytasil náč a jal se jej broustit. Nepustil se do boje, dokud jeho zbraň nebude naostřena a dokud nepřítel nebude se jí musít bát.

Válka americkému lidu nebyla dobrodružstvím, křížáckým tažením ani výpravou zachraňovací. Byla nutností, neúmlou nutností, jako když se musí farma vyčistiti od chrestšů nebo krajina od koňských zlodějů. Americký lid chtěl žiti po svém způsobu, nepříkazeti jiným, ale také nechtěl připustiti, aby mu jím překáželi. Německo jej nenechalo na pokoji, řeklo: „Tenhle svět je náš; vy musíte poslouchati, co vám poroučíme, nebo vám natlučeme.“ Tu byla trpělivost Spoj. Států vyčerpana. „Inu, když tomu chcete, budeme bojovati,“ prohlásily Spoj. Státy a bez spechu, ale stále pokračující, činily přípravy k obrovské práci.

Spojeneční národové počínali si jako diletanty, jako nedoukové, když do války se pustili. Spěli na starodávných, křiklavých uniformách, nedovedli poznati důležitost strojových pušek, nedovedli se patřičně rychle přizpůsobiti válčení v třeňích. Nepřipravenost, úplný nedostatek rozhledu do budoucnosti, zimní sbírání všech nedostatečností, prostředků v okamžiku nebezpečnosti viděti bylo v Anglii, ve Francii a v Rusku. Francouzská armáda mobilisovala se na nepravém místě, a německá armáda vnikla do Francie přes Belgii, což každý vojenský znalec očekával. Rusko rozdělilo zodpovědnost za zásobování vojska zbraněmi a strelivem na oddily tak od sebe oddělené, že hlavní stan nevěděl, co dělá ministerstvo války a to nevěděl, mnoho-li dodati mohou muniční továrny, a velkokníže, který velel dělostřelctvu, neučinil ničeho, čím by nešťastná země ušetřena byla řady katastrof, které vedly k nynějším stavu.

Ve Spoj. Státech neděje se ničeho s nervosním chvatem. Za čtyři měsíce tato zem sestavila velkou armádu, poslala do Evropy četné pluky, které již částečně byly vycvičeny, a počala evičiti muže, kteří nikdy neměli vojenského výcviku. Za tím únělem byly zřízeny obrovské tábory. Železnice musily vypracovati plány, jak dopravit skoro tři čtvrtě milionu mužů. Když vláda něco uzná za nutné, vynáhá. Jiné spojenecké vlády mají strach z té či oné strany, z těch či oněch zájmů. Vláda Spoj. Států nezdá se mít strach před ničím a před nikým. Nemyslí na politiku, myslí, jak by vyhrála válku.

ŠEST MĚSÍCŮ VÁLKY.

V těchto dnech uplynulo šest měsíců od té doby, co Spoj. Státy zahájily nepřátelství proti Německu. Za těch šest měsíců naše válečné síly ještě neutkaly se v žádné bitvě s nepřitelem; pouze některé z válečných našich lodí měly příležitost německým ponorkám překazit zákeřníkou jich práci a ukázati jim zdatnost americkou. Celých šest měsíců věnovaly Spoj. Státy přípravám k válce, a možno za to míti, že budou se připravovati ještě dalších šest měsíců, než pustí se do boje, který má přinéstí vítězství, konec války a celým světem tak toužebně očekávaný mír.

Nutno naši vládě vzdáti plné uznání, že nechce se do skutečného válčení pouštětí dříve, dokud nebude úplně připravena, dokud nebude jisti nikoliv jen naději, nýbrž jistotu, že nebude krev našich junáků prolévána nadarmo, že z ní vzejde v brzkou splnění slibů, za kterými americký národ do války se vřavy se vmísel a které mají přinéstí celému lidstvu lepší, blaženější budoucnost. Znací poměry, lidé, kteří pozorovali, jak ostatní národové spojenečtí válku počínali, při porovnání s tím, co Spoj. Státy po šest měsíců vykonaly, netají se přesvědčením, že naše zem v tom ohledu běfe se správnou cestou, že koná to, co je pro ni i pro její spojence nejlepší. Na konec pak prohlásují, že Američané vedou válku jako prozřívá, na všechno psamatující obchodníci, kdežto jímí spojenečtí národové začali ji dobrodružně, jako politikáři, jako diletanty a o chotnější a po značnou dobu také tak vedli ku vlastní své škodě.

Angličan Hamilton Fyfe jest jedním z těch, který dává Američanům v tom ohledu plné uznání. Píše o tom, jak ostatní spojenci zahájili válku a jak Amerika, následovně: „Spojenečtí národové, kteří byli ve válce od začátku, vrhli se do ni jako do nějakého dobrodružství. Mohu tak říci, poněvadž náležím k jednomu z nich a poněvadž měl jsem neobyčejnou příležitost podporovati jejich ducha a ideje. Běželi udělat konec řádění rváče, který se pustil do rušení světového míru, a jiné rváče, které přemluvil, aby mu pomohli domoci se nadvlády nad světem. Běželi, poněvadž viděli, že jejich domovy a životy jsou ohroženy. Běželi, poněvadž nemohli ztratit ani okamžiku. Francie doufala, že zachrání sebe, Británie doufala, že zachrání Belgii, Rusko doufalo, že zachrání Srbsko. Vzdor tomu, že běželi, přišli pozdě. Ze spojeneckých národů, které později se připojily, Italie a Rumunsko také přišli pozdě sledovaly, že se nepřipravily, jak měly, na utkání s tak nebezpečným a na všechno odváženým nepřitelem, jako je Německo. Byly by učinily moudřejší, kdyby byly čekaly, až by mohly zasádní monejší ránu.

Spojené Státy nevěděly do války. Tato zem nikdy si nevšimla evropských zápletek a byla by nechala evropské národy, aby si vyřídili mezi sebou, má-li vládnouti síla, či spravedlnost. Po dlouhou dobu trpělivě snášela urážky a poškozování se strany Hunů. Teprve, když ty staly se nesnesitelnými, americký národ povstal a s rozmachem muže, jenž bojuje jen, když provokace je přílišnou, vytasil náč a jal se jej broustit. Nepustil se do boje, dokud jeho zbraň nebude naostřena a dokud nepřítel nebude se jí musít bát.

Válka americkému lidu nebyla dobrodružstvím, křížáckým tažením ani výpravou zachraňovací. Byla nutností, neúmlou nutností, jako když se musí farma vyčistiti od chrestšů nebo krajina od koňských zlodějů. Americký lid chtěl žiti po svém způsobu, nepříkazeti jiným, ale také nechtěl připustiti, aby mu jím překáželi. Německo jej nenechalo na pokoji, řeklo: „Tenhle svět je náš; vy musíte poslouchati, co vám poroučíme, nebo vám natlučeme.“ Tu byla trpělivost Spoj. Států vyčerpana. „Inu, když tomu chcete, budeme bojovati,“ prohlásily Spoj. Státy a bez spechu, ale stále pokračující, činily přípravy k obrovské práci.

Spojeneční národové počínali si jako diletanty, jako nedoukové, když do války se pustili. Spěli na starodávných, křiklavých uniformách, nedovedli poznati důležitost strojových pušek, nedovedli se patřičně rychle přizpůsobiti válčení v třeňích. Nepřipravenost, úplný nedostatek rozhledu do budoucnosti, zimní sbírání všech nedostatečností, prostředků v okamžiku nebezpečnosti viděti bylo v Anglii, ve Francii a v Rusku. Francouzská armáda mobilisovala se na nepravém místě, a německá armáda vnikla do Francie přes Belgii, což každý vojenský znalec očekával. Rusko rozdělilo zodpovědnost za zásobování vojska zbraněmi a strelivem na oddily tak od sebe oddělené, že hlavní stan nevěděl, co dělá ministerstvo války a to nevěděl, mnoho-li dodati mohou muniční továrny, a velkokníže, který velel dělostřelctvu, neučinil ničeho, čím by nešťastná země ušetřena byla řady katastrof, které vedly k nynějším stavu.

Ve Spoj. Státech neděje se ničeho s nervosním chvatem. Za čtyři měsíce tato zem sestavila velkou armádu, poslala do Evropy četné pluky, které již částečně byly vycvičeny, a počala evičiti muže, kteří nikdy neměli vojenského výcviku. Za tím únělem byly zřízeny obrovské tábory. Železnice musily vypracovati plány, jak dopravit skoro tři čtvrtě milionu mužů. Když vláda něco uzná za nutné, vynáhá. Jiné spojenecké vlády mají strach z té či oné strany, z těch či oněch zájmů. Vláda Spoj. Států nezdá se mít strach před ničím a před nikým. Nemyslí na politiku, myslí, jak by vyhrála válku.

OSUD POLSKY.

Časopis Tribune přináší z pera vojenského znalce Franka H. Simondse znamenitý posudek, jak asi by to vypadalo s Polskem, kdyby vítězili Němci, a jak na druhé straně, kdyby vítězství připadlo spojencům. Je to posudek jeden z nejsprávnějších, který až dosud byl uveřejněn a může býti pobídkou Polákům ku horlivé práci protiněmecké.

Německo dobře pochopilo, jak velké nebezpečství by mu zůstalo, kdyby Polska setrvala v moci Ruska, anebo aspoň pod kontrolou Ruska, a proto pospíšilo si rychle a hned v zápětí po ruském prohlášení vyhlásilo, že chce obdrotit Polsku, a učinit z ní bývalé království. Je to výrok pozoru hodný, a zvláště, když se vezme v úvahu stará historie. Byl to Belkřik Velký, jenž rozdětil surově Polsku a Rusku i Marie Terezie museli poslechnout, poněvadž jinak by potom nedostali z rozdělené Polky docela nic a tehdejší pruský král sesílil by do netušné míry, takže potom ohrožoval by mír sousedních zemí značně. A nyní proti tomuto rozdělení chce jednot německý císař Vilém a chce mít Polsku sloučenou, avšak jiným způsobem. Císař německý uvažoval, že Polsko bude učiněno královstvím, bude zřetěno o ruskou část, a rakouskou, a Rakousko na druhé straně bude zase odsoukdněno anektováním Srbska, Černé Hory a severní Albanie. — Král bulharský obdržel by potom Macedonii a jiné zbytky země srbského krále Petra, takže Srbsko zmizelo by docela a lid zotročen byl by úplně. Tak uvažuje se o urovnání všech těchto balkánských otázek. Příčin k novým sporům a k novým válkám bylo by tu dost. Velkou překážkou v tomto sloučení Polky je právě Ruské Polsko, které by Prusko rozdělilo na dvě části a tím ovšem značně oslabilo a ohrozilo, poněvadž němečtí Poláci, třebaž se z valné části již zgermanisovali, dovedli si ubájniti svůj národnostní ráz. Z těch důvodů Německo utvořilo by Polsku zcela jinak, než si jí představuje každý upřímný Polák. Byl by to stát podrobený Německu, anebo spíše mocnému Prusku, které by svou polskou část nevydalo za žádnou cenu a jenom nominálně bylo by zde nějaké spojení. V pravdě germanisace byla by prováděna dále v Pruském Polsku a Poláci trpěli by pod jhem německým daleko více, než pod Ruskem. Polska, utvořená Německem, byla by státem vasalským, kdežto jinak by bylo v případě vítězství ruského nebo vůbec spojeneckého. Rusko by nijak nepotřebovalo podržeti svou polskou část, poněvadž nikterak by Rusku neprospěla. Rusko má větší důvody, proč dáti

Polaku samostatnost pod kontrolou Ruska, než Německo pod svou vlastní kontrolou. Německo dalo by Polce svého prince za krále a tento by ovšem musel poslouchat tak dobře, jako dnes poslouchá kterýkoli německý stát pod pruským královstvím a pod německým císařstvím. Tedy nebylo by Polska vlastně nijak samostatná. Nesměla by si řídit své osudy podle svého vlastního přání, jak by měla právo pod kontrolou Ruska nýbrž byla by podrobena německému říšskému sněmu a německému císaři. Rusko zprvu by ovšem mělo nad Polskou kontrolu, avšak později stala by se úplně neodvislou. A Německo přlo by si této samostatnosti, poněvadž spíše zase mohlo by provádět své politické intriky jako dříve vždycky provádělo s Rakouskem v Srbsku, Bulharsku a jiných státech balkánských. Došlo by přirozeně k alianci mezi státem českým a svobodnou Polskou. A nejpodařenější bylo by, že v těchto svobodných státech zaniklo by několik milionů Němců, poněvadž jsou tam pevně usídleni. A všecko stalo by se cestou přirozenou, žádným násilím. Německý lid spřátelil by se velmi rychle s pokojným českým a polským národem. Němci stávali by se Čechy nevědomky a přecházeli by do polského tábora stejně tak, a niž by k tomu byli stváni, jako dělo se to od věku v Německu a v Rakousku.

Kdyby stala se Polska samostatným státem, bylo by to nejšťastnější rozřešení tohoto velmi důležitého problému národnostního v Evropě. Nešťastím by bylo, kdyby Německo mělo býti touto válkou ještě posíleno v případě vítězství, což se ovšem mysliti nedá. Také delší existence Rakouska bylo by metlou na celou Evropu, poněvadž nikdy nemohl by zavládnouti pokoj a mír v Evropě. Rakousko musí propadnouti kžáze, již k váli všem ostatním národům evropským a v zájmu civilisace vůbec.

Časopis Tribune přináší z pera vojenského znalce Franka H. Simondse znamenitý posudek, jak asi by to vypadalo s Polskem, kdyby vítězili Němci, a jak na druhé straně, kdyby vítězství připadlo spojencům. Je to posudek jeden z nejsprávnějších, který až dosud byl uveřejněn a může býti pobídkou Polákům ku horlivé práci protiněmecké.

Německo dobře pochopilo, jak velké nebezpečství by mu zůstalo, kdyby Polska setrvala v moci Ruska, anebo aspoň pod kontrolou Ruska, a proto pospíšilo si rychle a hned v zápětí po ruském prohlášení vyhlásilo, že chce obdrotit Polsku, a učinit z ní bývalé království. Je to výrok pozoruhodný, a zvláště, když se vezme v úvahu stará historie. Byl to Belkřik Velký, jenž rozdětil surově Polsku a Rusku i Marie Terezie museli poslechnout, poněvadž jinak by potom nedostali z rozdělené Polky docela nic a tehdejší pruský král sesílil by do netušné míry, takže potom ohrožoval by mír sousedních zemí značně. A nyní proti tomuto rozdělení chce jednot německý císař Vilém a chce mít Polsku sloučenou, avšak jiným způsobem. Císař německý uvažoval, že Polsko bude učiněno královstvím, bude zřetěno o ruskou část, a rakouskou, a Rakousko na druhé straně bude zase odsoukdněno anektováním Srbska, Černé Hory a severní Albanie. — Král bulharský obdržel by potom Macedonii a jiné zbytky země srbského krále Petra, takže Srbsko zmizelo by docela a lid zotročen byl by úplně. Tak uvažuje se o urovnání všech těchto balkánských otázek. Příčin k novým sporům a k novým válkám bylo by tu dost. Velkou překážkou v tomto sloučení Polky je právě Ruské Polsko, které by Prusko rozdělilo na dvě části a tím ovšem značně oslabilo a ohrozilo, poněvadž němečtí Poláci, třebaž se z valné části již zgermanisovali, dovedli si ubájniti svůj národnostní ráz. Z těch důvodů Německo utvořilo by Polsku zcela jinak, než si jí představuje každý upřímný Polák. Byl by to stát podrobený Německu, anebo spíše mocnému Prusku, které by svou polskou část nevydalo za žádnou cenu a jenom nominálně bylo by zde nějaké spojení. V pravdě germanisace byla by prováděna dále v Pruském Polsku a Poláci trpěli by pod jhem německým daleko více, než pod Ruskem. Polska, utvořená Německem, byla by státem vasalským, kdežto jinak by bylo v případě vítězství ruského nebo vůbec spojeneckého. Rusko by nijak nepotřebovalo podržeti svou polskou část, poněvadž nikterak by Rusku neprospěla. Rusko má větší důvody, proč dáti

NEPOPSATELNÉ BOHATSTVÍ JIHO-AMERICKÝCH HOR

Patnáct milionů unci stříbra je jedním z jiho-amerických ročních příspěvků do světové tobolky. Z množství toho dalo by se vyrobiti více než 17,000,000 stříbrných dolarů.

Stříbro činící sumu více než dva billiony dolarů bylo vytěženo v posledních 300 letech z Potosi, proslulého „stříbrného vrhu“ v Bolívii.

Vrchy Již. Ameriky jsou ovroubené zlatem. Lze je naléztí v každém státě.

Všechno to zlato a stříbro mohlo by býti posázeno drahokamy z Colombie. Sedm set tisíc karátů drahokamů těch vykopáno je ročně z vrchů těch. Skorem všechny smaragdy ve světě pocházejí odtud.

Naše proslulé měděné doly v Michiganu, Montané a Arizoně jsou překonány bohatstvím doly na západním pobřeží Jižní Ameriky.

Dosti stříbra jest vytěženo s mědi v jednom dole v Peru, aby zapláceno bylo vydání na dolování, dopravu rudy přes hory a vzhůru do tavení v Severní Americe. A vydání za tavení rovněž stříbro to zaplatí.

Bethlemské ocelárny v Pensylvánii mohly by býti utrženy v činnosti železnou rudou z jednoho dolu v chilské provincii Coquimbo.

Více címu jest vytěženo v Bolívii než kdekoli jinde na světě vyjma Federálních Malajských Států a pouze několik z dolů těch bylo dosud otevřeno.

Ačkoli Jižní Amerika importuje většinu svého uhlí, nalézá se ho dosti uloženo v horách jejích, že stačilo by k zásobení obou Amerik po věky příští. Ale není drah, jež by je rozvezly.

Dusičan z Chili zúrodňuje pole po celém světě a přináší do země na vývozním elu více než \$45,000,000. Cena ložisek musí býti počítána v deseti číslech.

Ze světa jazyka zbařených. — V Dolních Rakousích, jakož i v jiných zemích, je v továrnách pracujících pro vojsko a jsoucích pod vojenským dozorem, zakázáno mluvití česky. Tisíce českých dělníků a dělnic jest odkázano stále mlčeti aneb mluvití jakous strašnou hatmatičkou, jež se podobá alespoň trochu němčtině.